

CZU: 343.816:342.924

<https://doi.org/10.59295/rpijn2025.19>

MUNCA NEREMUNERATĂ ÎN FOLOSUL COMUNITĂȚII – SANCTIUNE CONTRAVENȚIONALĂ

NICHITA Rodica,

Universitatea de Stat din Moldova,
doctor în drept, lector universitar,
ORCID: 0000-0002-0623-5578

SUMMARY

The institution of contraventional sanctions plays a distinct role in contraventional legislation and the theory of contraventional law. Specifically, the application of contraventional sanctions transforms contraventional law into a tool for influencing social processes and regulating individuals' behavior. As such, the contraventional sanction has been, is, and remains a genuine instrument for upholding the law and combating contraventions.

In the historical contraventional legislation of the Republic of Moldova, the system of sanctions did not include unpaid community service as a contraventional penalty. The introduction of unpaid community service, inspired by the legal systems of certain European countries, broadens the spectrum of societal responses to individual and social misconduct of a contraventional nature.

Cuvinte-cheie: muncă neremunerată, muncă forțată, sancțiune contravențională, justiție, cadrul juridic, caracter facultativ, responsabilitate, legislația contravențională.

Instituția sancțiunii contravenționale ocupă un rol distinct în legislația contravențională și în teoria dreptului contravențional. Anume aplicarea sancțiunii contravenționale transformă dreptul contravențional într-un mijloc de influențare a proceselor sociale, de reglementare a conduitei persoanelor. Datorită acestui fapt sancțiunea contravențională a fost, este și rămâne instrumentul veritabil pentru realizarea dreptului și lupta cu contravenționalitatea. În legislația contravențională precedentă a Republicii Moldova sistemul sancțiunilor contravenționale nu conținea munca neremunerată în folosul comunității ca sancțiune contravențională. Introducerea sancțiunii muncii neremunerate în folosul comunității, inspirată din legile unor țări europene, lărgiște paleta reacțiilor sociale la inconduitele individuale și sociale de natură contravențională.

Munca în folosul comunității este o sancțiune alternativă tot mai frecvent utilizată în sistemele de justiție contravențională, menită să răspundă la nevoile actuale de responsabilizare și reintegrare a persoanelor care au comis contravenții. În

Republica Moldova, această măsură are o reglementare specifică, orientată atât spre corectarea comportamentului contravenienților, cât și spre beneficiul comunității. Spre deosebire de alte sancțiuni, cum ar fi amenzile sau arestul contravențional munca în folosul comunității oferă o oportunitate de reabilitare prin implicarea persoanelor sancționate în activități de utilitate publică.

Scopul acestei cercetări este de a analiza cadrul juridic și aplicabilitatea muncii în folosul comunității în Republica Moldova, evidențiind importanța acestei sancțiuni ca metodă de diminuare a recidivei și de promovare a unei justiții corective. Vom explora atât reglementările legale și condițiile de aplicare, cât și impactul social și eficiența acestei sancțiuni asupra contravenienților și asupra comunității, precum și recomandarea de propuneri pentru îmbunătățirea și optimizarea implementării acestei sancțiuni contravenționale în Republica Moldova.

Munca în folosul comunității este o măsură sancționatorie care presupune executarea unor activități neplătite de interes public de către persoanele care au săvârșit contravenții. În Republica Moldova, această sancțiune este reglementată de articolul 37 a Codului Contravențional și are scopul de a antrena contravenientul – persoana fizică, în afara timpului de serviciu de bază sau de studii, la munca stabilită de autoritatea administrației publice locale, oferind contravenienților o alternativă mai constructivă și mai puțin costisitoare. Aplicarea *muncii neremunerate în folosul comunității* este fundamentată pe caracterul ei *facultativ*, facultate la dispoziția contravenientului care o poate accepta sau respinge. Acest caracter al sancțiunii rezultă, potrivit *art.37 alin.3 din Codul Contravențional al Republicii Moldova*, care nu poate fi aplicată decât dacă nu există consimțământul contravenientului pentru aplicarea sancțiunii obligării la prestarea unei munci în folosul comunității. Reglementarea introduce astfel în acest domeniu o soluție *sui-generis*, potrivit căreia persoana care urmează a fi sancționată *își poate alege* sancțiunea pe care *vrea* să o execute. Soluția se înscrie concepției că trebuie să primeze libertățile și drepturile omului, între care și dreptul de a munci, nu și *obligația* de a munci, chiar dacă această obligație ar fi stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă de sancționare.

Potrivit art.37 al.3 Cod Contravențional al Republicii Moldova, acordul persoanei nu este necesar pentru contravențiile prevăzute la art.78' – violența în familie și 318' – neexecutarea ordinului de restricție de urgență. Sub aspectul aplicării muncii neremunerate în folosul comunității fără acordul contravenientului ar fi mai

util ca legiuitorul să completeze codul contravențional cu sintagma “*săvârșirii contravențiilor de același gen în mod repetat în decursul unui an calendaristic*”.

O asemenea obligare a contravenientului, printr-o hotărâre judecătorească de sancționare ar putea fi însă considerată în acord cu reglementările privind drepturile și libertățile omului, neputând fi asimilată muncii forțate. În acest sens sunt prevederile art.8 pct.3 lit.b) al Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966 (ratificat de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.217 – XII din 28.07.90 și intrat în vigoare la 26.04.93.). De esența acestei sancțiuni este cerința ca activitatea să nu fie prestată în condiții mai grele decât cele normale. Prin urmare, activitatea prestată trebuie să fie suportabilă și să nu se transforme în executarea ei practică, în muncă forțată. Un astfel de efect negativ nu trebuie favorizat nici prin frecvența aplicării ei, nici prin scopurile economico-sociale deservite, urmărindu-se transformarea sancțiunii într-o soluție *in sine*. De asemenea, de esența unei asemenea sancțiuni rămâne, în fiecare caz în parte, caracterul ei sancționator, în scopul obținerii unui efect preventiv, educativ și inhibitiv.

Această formă de sancțiune aduce multiple beneficii, atât pentru individ, cât și pentru comunitate. În primul rând, permite contravenienților să își asume responsabilitatea pentru faptele lor într-un mod direct și tangibil, contribuind activ la repararea prejudiciului moral sau social cauzat. În al doilea rând, oferă persoanelor sancționate șansa de a se reintegra mai ușor în societate.

Prin aplicarea muncii în folosul comunității, legislația Republicii Moldova urmărește să atingă un echilibru între nevoia de a sancționa comportamentele neadecvate și necesitatea de a promova reintegrarea socială și responsabilizarea contravenienților. Legiuitorul prevede în art.34 al.4 „*dacă persoana fizică nu a achitat amenda în decursul a 30 de zile de la data stabilirii acesteia..., instanța de judecată poate înlocui suma neachitată a amenzii cu munca neremunerată în folosul comunității, calculându-se o oră de muncă pentru o unitate contravențională, durata muncii fiind de cel mult 60 de ore.*” În acest caz cuantumul amenzii este net superior comparativ cu cuantumul muncii neremunerate în folosul comunității, unde al.2 art.34 prevede amenda până la 1500 unități convenționale aplicată persoanei fizic, iar munca neremunerată în folosul comunității se stabilește pe o durată maximă de 60 de ore conform al.2 art.37. Cea mai mare lacună legislativă a acestei sancțiuni – munca neremunerată în folosul comunității cu scop educativ, fiind *de iure* încurajarea la neexecutarea amenzii în termen de 30 de zile. În cazul de față fiind un cuantum

neechitabil dintre amendă și alternativa sa de sancțiune-munca în folosul comunității, aici contravenientul realizând o economie semnificativă pecuniară, ci nu de reeducare *de facto*.

Munca în folosul comunității reprezintă o măsură sancționatorie aplicabilă persoanelor care au săvârșit contravenții, fiind definită în legislația Republicii Moldova ca o activitate neplătită de interes public, pe care contravenientul este obligat să o desfășoare în beneficiul comunității. Această sancțiune este menită să înlocuiască, cum ar fi amenzile, fiind privită ca o metodă de corectare a comportamentului fără a recurge la măsuri mai restrictive.

Conform Codului Contravențional al Republicii Moldova, scopul principal al muncii în folosul comunității este de a responsabiliza persoanele care au comis contravenții, oferindu-le posibilitatea de a-și repara într-o anumită măsură prejudiciul social cauzat prin contribuția directă la bunăstarea și dezvoltarea comunității. Această sancțiune urmărește să creeze un efect pozitiv atât asupra contravenienților, prin reducerea riscului de recidivă și promovarea unei abordări educative, cât și asupra societății, prin creșterea implicării și conștientizării în raport cu problemele comunității.

Astfel, munca în folosul comunității este concepută nu doar ca o formă de sancționare, ci și ca o metodă de reintegrare și reabilitare a persoanelor sancționate, promovând o justiție corectivă orientată spre transformarea și readaptarea contravenienților la normele și valorile comunității.

În Republica Moldova, munca în folosul comunității este reglementată prin Codul Contravențional, Codul de executare (cap.XXI), Regulamentul cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub forma de muncă neremunerată în folosul comunității, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1643 din 31.12.2003, Legea cu privire la probațiune, care stabilesc condițiile, procedurile și limitele acestei măsuri sancționatorii. Conform Codului Contravențional al Republicii Moldova, art.395 al.1 lit c), munca în folosul comunității este aplicată ca sancțiune alternativă doar de instanța de judecată ca o formă de reparație și responsabilizare socială a contravenientului în baza demersului agentului constatator sau a procurorului

Codul Contravențional al Republicii Moldova specifică durata și categoriile de persoane care pot fi sancționate cu muncă în folosul comunității. Munca neremunerată în folosul comunității se stabilește pe o durată de la 10 la 60 ore și se execută în 2 – 4 ore pe zi. În cazul contravenientului care nu este angajat în câmpul

muncii, nu este antrenat în activități de bază sau de studii, la solicitarea sau cu acordul acestuia, sancțiunea poate fi executată până la 8 ore pe zi. De asemenea, legea prevede că această măsură nu trebuie să afecteze demnitatea sau drepturile fundamentale ale persoanei și trebuie să fie proporțională cu gravitatea faptei comise.

Potrivit legislației, munca în folosul comunității poate fi aplicată persoanelor care au comis contravenții și care, din motive economice sau personale, nu pot achita amenzile stabilite. Instanțele de judecată sunt cele care dispun această măsură, ținând cont de circumstanțele fiecărui caz. Implementarea efectivă și monitorizarea muncii în folosul comunității sunt de competența autorităților locale și a instituțiilor specializate – Inspectoratul Național de Probațiune, care asigură că această sancțiune este îndeplinită în conformitate cu legea. Pentru anul 2024 până în luna septembrie observăm un număr total de contravenientei aflați sub evidență în cadrul Inspectoratului Național de Probațiune de 1167: bărbați – 1028, femei – 139, minori băieți – 5, fete – 0; iar care au fost excluși din evidență: bărbați – 2325, femei – 310, minori – 17, fete – 0.

În caz de eschivare de la munca neremunerată în folosul comunității, această sancțiune se înlocuiește cu arest contravențional, calculându-se o zi de arest pentru 2 ore de muncă neremunerată în folosul comunității. Se consideră eschivare dacă pe parcursul executării sancțiunii nu s-au prezentat la muncă din motive neîntemeiate, mai mult de două ori fapt despre care a fost avertizat în scris; a încălcat disciplina muncii mai mult de două ori, pentru care a fost avertizat în scris; s-a sustras cu scopul de a se eschiva de la executarea sancțiunii.

Astfel, cadrul legal din Republica Moldova privind munca în folosul comunității are ca scop asigurarea unui echilibru între necesitatea de a sancționa comportamentele neconforme și promovarea reintegrării și responsabilizării persoanelor sancționate, contribuind la dezvoltarea unei societăți mai implicate și mai responsabile.

Munca în folosul comunității prezintă numeroase avantaje și beneficii sociale, atât pentru persoanele care execută această sancțiune, cât și pentru comunitate. În primul rând, această măsură permite persoanelor sancționate să își asume responsabilitatea pentru faptele lor, fără a fi supuse arestului contravențional.

Pentru comunitate, beneficiile sunt semnificative, deoarece persoanele sancționate contribuie direct la îmbunătățirea și întreținerea infrastructurii publice, la curățarea spațiilor verzi și la alte activități de interes public.

Un alt avantaj social este faptul că munca în folosul comunității contribuie la o mai bună reintegrare a persoanelor sancționate în viața socială, oferindu-le ocazia de a-și reface imaginea în ochii societății și de a participa activ la dezvoltarea acesteia. În acest fel, se creează o legătură mai strânsă între cetățeni și comunitate, întărind solidaritatea și coeziunea socială.

Implementarea muncii în folosul comunității în Republica Moldova întâmpină o serie de probleme și provocări care afectează eficiența și aplicabilitatea acestei măsuri sancționatorii. Una dintre principalele dificultăți este lipsa resurselor și a infrastructurii necesare pentru a monitoriza și organiza activitatea contravenienților în cadrul proiectelor comunitare. Autoritățile locale și instituțiile responsabile se confruntă adesea cu limitări de personal și fonduri, ceea ce face dificilă gestionarea eficientă a acestor activități.

Un alt obstacol este rezistența din partea comunității și a instituțiilor care beneficiază de munca în folosul comunității. Uneori, organizațiile publice și private ezită să colaboreze, fie din lipsă de încredere, fie din lipsa unor cadre clare de colaborare. De asemenea, contravenienții pot manifesta o atitudine negativă față de această sancțiune, fie din cauza percepției că munca în folosul comunității este umilitoare, fie din lipsa unei motivații adecvate pentru a se implica activ în sarcinile alocate.

O provocare suplimentară o reprezintă asigurarea unor activități adecvate pentru toți contravenienții, având în vedere diversitatea competențelor și capacităților acestora. Uneori, activitățile propuse nu sunt adaptate la aptitudinile sau condiția fizică a persoanei, ceea ce poate reduce eficiența măsurii și poate crea riscuri suplimentare.

În plus, există dificultăți în urmărirea și evaluarea impactului muncii în folosul comunității asupra contravenienților și asupra comunității, din cauza lipsei unor mecanisme clare de raportare și evaluare. Fără o analiză constantă, este greu de apreciat dacă această sancțiune își atinge scopul de reabilitare și de prevenire a recidivei.

Pentru a depăși aceste provocări, este necesară o coordonare mai bună între autorități, comunități și instituțiile care pot găzdui aceste activități, precum și o alocare adecvată a resurselor pentru a sprijini logistic și financiar implementarea acestei măsuri.

Concluzionând din cele enumerate deasupra, munca neremunerată în folosul

comunității reprezintă o alternativă eficientă și umanizată la sancțiunile contravenționale tradiționale, oferind atât persoanelor sancționate, cât și comunității, un set de beneficii importante. În Republica Moldova, această măsură contribuie la responsabilizarea și reabilitarea contravenienților, promovând un model de justiție corectivă care încurajează reintegrarea socială și reducerea recidivei. De asemenea, implicarea activă a contravenienților în activități de utilitate publică sprijină dezvoltarea comunităților și promovează solidaritatea socială.

Cu toate acestea, aplicarea eficientă a muncii neremunerată în folosul comunității se confruntă cu provocări care necesită atenția și intervenția autorităților. Problemele legate de infrastructură, resursele insuficiente și lipsa unui cadru de monitorizare clar afectează impactul pozitiv al acestei măsuri. Pentru a optimiza implementarea muncii în folosul comunității, este esențială o colaborare mai strânsă între autorități, instituțiile comunitare și societatea civilă, alături de o investiție adecvată în logistică și monitorizare.

În concluzie, munca neremunerată în folosul comunității are potențialul de a deveni un pilon important al sistemului contravențional din Republica Moldova, dacă sunt create condițiile necesare pentru aplicarea sa eficientă. Această măsură nu doar că sancționează comportamentele necorespunzătoare, dar oferă și oportunități reale de schimbare și reintegrare, contribuind astfel la construirea unei societăți mai echitabile și mai solidare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Codul Contravențional al Republicii Moldova. (2023). Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. XXX.
2. CIOCHINĂ, I. (2014). Dreptul contravențional al Republicii Moldova. Chișinău: Editura Universul Juridic.
3. GAVRILOV, A. (2017). Măsurile sancționatorii în dreptul contravențional. Chișinău: Editura Academiei de Științe Juridice.
4. BABEȘ, A. & MORARU, I. (2020). Dreptul penal al Republicii Moldova. Chișinău: Editura Statului, 3 ediție revizuită.
5. BĂNĂREANU, C. (2015). Reintegrarea socială a persoanelor condamnate în cadrul sistemului de justiție penală. Chișinău: Editura Juridica.
6. OPREA, I. & STANCIU, M. (2019). Măsuri educativ-corective în dreptul penal și contravențional. București: Editura Hamangiu.
7. STRATAN, L. (2016). Sancțiunile alternative în dreptul penal: Munca în folosul comunității. Chișinău: Editura Juridică.

8. BĂLĂȘOIU, G. (2022). Principiile dreptului penal și aplicarea sancțiunilor în dreptul contravențional. București: Editura Universul Juridic.
9. Comisia Europeană. (2018). Raport asupra implementării sancțiunilor non-privative de libertate în statele membre UE. Bruxelles: Publicații oficiale ale Uniunii Europene.
10. Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea serviciului de probatiune din Republica Moldova.
11. <https://dubasari.md/news/ce-este-munca-neremunerata-in-folosul-comunitatii-280396>